

AL-MUDDESSIR – POKRIVENI

Ferid DAUTOVIĆ

UDK 28-254

SAŽETAK: U ovom stručnom radu autor nudi analizu teksta prvih sedam ajeta kur'anske sure *Muddessir*, koji pripadaju ranom mekanskom periodu Objave. U uvodnom dijelu navedeni su temeljni pojmovi i poruke Objave sadržane u integralnom tekstu sure. U fokusu rada je značenje poruke sadržane u prvih sedam ajeta ove sure, čije je šire tumačenje predstavljeno po uzoru na klasične metode u tefsiru; prezentiranjem povoda objave ovih ajeta, reakcija primatelja Objave i okruženja u historijskom momentu, potom tumačenje značenja pojedinačnih ajeta korištenjem relevantnih tradicionalnih i savremenih izvora iz ove oblasti.

Ključne riječi: Sura *Al-Muddessir* – *Pokriveni*, tefsir, analiza sadržaja

1. *O Ti, pokriveni!*
2. *Ustani i opominji!*
3. *i Gospodara svoga veličaj!*
4. *i haljine svoje očisti!*
5. *i kumira se kloni!*
6. *i ne prigovaraj držeći da je mnogo!*
7. *i radi Gospodara svoga trpi!*

Ova sura objavljena je na početku poslaničke misije i pripada najranijem dijelu mekanskih objavljenih Kur'ana. Netipično za sure objavljene u ovom ranom periodu Objave ona uključuje sve temeljne pojmove kojima je Kur'an kao cjelina posvećen: "jednoći i nedostižnosti Boga, ožvjljenju i konačnom sudu, životu nakon smrti i alegorijskoj naravi svih opisa koji se na to odnose; čovjekovoj slabosti i potpunoj ovisnosti o Bogu, njegovoj sklonosti lažnom ponosu, gramzivosti i sebičnosti; odgovornosti svakog ljudskog bića za njegovo vlastito ponašanje i djelo; Džennetu i Džehennemu kao prirodnim posljedicama ovozemaljskog života, a ne proizvoljnim nagradama i kaznama; načelu historijskog kontinuiteta svakog istinskog vjerskog iskustva te raznim drugim idejama i pojmovima koji su

trebali biti potpunije razvijeni u kasnijim objavama." (Asad, 2004 : 925)

Mnogi mufesiri smatraju da je sedamdeset i četvrta sura (74.) *al-Muddessir – Pokriveni* jedna od prvih sura, ili možda prva sura objavljena Muhammedu, a.s. Prema Ibn Kesiru, Muhammedu Asadu, šejh Muhammed al-Gazaliju ona je objavljena poslije prvih pet ajeta 96. sure *al-'Aleg*, odnosno poslije jednog neodređenog i nepoznatog perioda prekida Objave koja je uslijedila nakon prvog javljanja meleka Džebraila zbog čega je Poslanik, a.s., bio tužan i zabrinut, ali, također je osjećao snažnu želju i potrebu za Objavom. Zbog tog prekida u nekim trenucima je dvojio i pomišljao da ono što je čuo nije bio glas meleka. U tom periodu naj snažniju i najznačajniju podršku dala mu je njegova žena h. Hatidža, prva muslimanka i majka vjernika.

O susretu Poslanika, a.s., sa Džibrilom i početku same Objave ili, preciznije kazano, šta je prvo objavljeno Muhammedu, a.s., postoje dva mišljenja:

1. Prvo što je objavljeno Muhammedu, a.s., jeste prvih pet ajeta sure

al-'Aleg. Poslije ove Objave i ovog susreta, Poslanik, a.s., se zabrinuo. Tako je u tom stanju došao h. Hatidži i sve joj kazao. Ona ga je ohrabrila i kazala da to nije priviđenje, da to nisu džini, da to nije sihr, nego je to uistinu melek koji se pojavio i tako nagovijestio njegovo poslanstvo. Hazreti Hatidža ga je uvjerala da je to glas meleka i da je njega Bog odabrao za prenosioca Njegove poruke zbog njegovih moralnih vrijednosti i kvaliteta. Njena logika je bila vrlo uvjerljiva i argumentirana što svjedoči njeno obraćanje Poslaniku, a.s. Tim povodom je kazala:

"Ti si ljubazan i pažljiv prema svojoj rodbini, pomažeš siromašnima i bijednicima i njihove tere te nosiš. Boriš se da ponovo uspostaviš visoke moralne kvalitete koje je tvoj narod izgubio. Odaješ poštovanje gostu i pritječeš u pomoć onima koji su u neprilici." (Armstrong, 2008 : 46)

U jednom drugom predanju zabilježena je nešto drugačija

reakcija h. Hatidže: “Raduj se! Budi čvrst. Tako mi Onoga Koji vlada mojom dušom, ja se molim i nadam da ćeš ti biti poslanik ovoga naroda. Tako mi Boga, On te neće iznevjeriti. Ti ćeš biti dobar prema svojim rođacima. Tvoj govor će biti u cjelini istinit; ti ćeš spasiti iznurenog, ugostit ćeš gosta i pomoći da istina prevlada.” (Hejkel, 2004 : 154)

Poslije toga h. Hatidža je tražila nekog ko će joj pomoći u odgonetanju ovog javljanja i potvrditi njena uvjerenja. Otišla je svom najbližem rođaku Vereki ibn Nevfelu, koji je bio kršćanin. Kada mu je prenijela ono što se desilo Muhammedu, a.s., on je sa sigurnošću ustvrdio da se radi o meleku koji se prethodno javljao i razgovarao sa Musaom, a.s. To je po njemu bio jasan znak da je on odabran za poslanika, ali je također, najavio poteškoće kroz koje će prolaziti kao i njegovi prethodnici. To nije bilo obeshrabrenje, naprotiv, on je znao posljedice kroz koje su prošli prethodni poslanici koji su pozivali svoj narod u vjeru. On je iskazao želju i volju da mu bude zaštita ako doživi to vrijeme u kojem će ga njegov narod omalovažavati, uznemiravati, osporavati i proganjati.

2. Neki mufessiri misle da je prvo objavljena sura *al-Muddessir* ili preciznije kazano njeni prvi ajeti. Taberi navodi predanje od Ebu Seleme po kojoj je prvo objavljeno sedam prvih ajeta sure *al-Muddessir*. Zatim to potvrđuje i predanjem od Džabir ibn ‘Abdullaha koji je kazao da je čuo od Poslanika, a.s., da je kazao: “Boravio sam u Hiri i kada sam završio boravak, sišao sam s brda, pa me je neko zovnuo. Pogledao sam desno od sebe, ali nisam ništa vidio. Pogledao sam lijevo, ali nisam ništa vidio. Pogledao sam iza sebe, ali nisam ništa vidio. Podigao sam glavu gore i vidio onog istog meleka koji mi je došao u pećinu Hira sjeo na prijestolje između nebesa i Zemlje. Ja sam se uplašio tako da sam pao na zemlju. Potom sam došao svojoj porodici

i kazao: Pokrijte me pokrijte me. Tada mi je Allah objavio ovih pet ajeta.” (As-Sujuti : 2004 : 450)

Naime, poznato je da je Poslanik, a.s., i prije početka Objave provodio veći dio svog vremena u pećini Hira u kontemplaciji, razmišljanju o Božijem stvaranju i svome narodu koji se klanjao brojnim božanstvima. On se nije mogao pomiriti s tim te je tražio puta kako to stanje promijeniti i učiniti boljim. Pećina Hira i samoća, okruženje, ambijent koji upućuje na Boga i Njegovu stvaralačku moć, te ljudska ovisnost o Bogu porodila je snove koji su trajali šest mjeseci. Oni su najavljivali i nagovještavali tražena rješenja i spas, jer se njegov svaki san obistinjavao i na taj način upućivao na Dragog Boga. Dakle, nije dugo potrajalo takvo stanje kada je jednoga dana u toj kontemplaciji, meditaciji čuo glas koji ga je dozivao. Okrenuo se desno pa lijevo i nije vidio nikog. Zatim se okrenuo prema gore i na obzorju vidio ‘Arš kolika su nebesa i Zemlja, zapravo prema Bejdaviju vidio je meleka. U tom trenutku jednog novog i neobičnog susreta i viđenja Poslanik se iznenadio i na neki način uplašio. Tada je žurno krenuo svojoj kući u kojoj ga je čekala njegova žena h. Hatidža u koju je imao puno povjerenje i koja mu je davala punu podršku u njegovom traganju za Istinom. Rekao joj je šta je vidio i zamolio da ga pokrije, i polije hladnom vodom, kako bi se smirio. Neposredno poslije toga Allah, dž.š., objavljuje prve ajete sure *al-Muddessir* u kojoj se poziva *Pokri-veni* da ustane i opominje. To je bio novi znak i dokaz da je on Allahov odabranik, Poslanik koji treba da prenese Objavu koja će promijeniti svijest ljudi i njihov način života.

Ibn Kesir (1986 : 469) bilježi da je Džabir bin ‘Abdullah čuo Poslanika, a.s., kako govori o periodu prestanka Objave, pa je prenio sljedeće predanje: “Dok sam išao, čuo sam glas iz nebesa. Podigao sam svoj pogled prema nebu, kad tamo onaj isti melek koji mi je došao u pećini Hira sjeo na prijestolje između nebesa i Zemlje. Ja sam se uplašio tako da sam pao na zemlju. Potom sam

došao svojoj porodici i kazao: ‘Pokrijte me, pokrijete me!’ Oni su me pokrili, pa je objavljeno:

1. O Ti, pokriveni!
2. Ustani i opominji!
3. i Gospodara svoga veličaj!
4. i haljine svoje očisti!
5. i kumira se kloni!”

Za one koji tvrde da je Muhammedu, a.s., prvo objavljeno prvih pet ajeta sure *al-'Aleg* navode i argumentiraju riječima Poslanika, a.s, kazane u ovom predanju: “Kad tamo onaj isti melek koji mi je došao u pećini Hira.” Dakle, on ga je prepoznao zbog činjenice da se s njim već jednom susreo prilikom prve Objave, što znači da je ovo bio drugi susret sa Džebrairom te da je ova sura *al-Muddessir* objavljena u drugom susretu, odnosno poslije objavljenih ajeta sure *al-'Aleg*.

O ti pokriveni! Ustani i opominji!

Muddessir je osoba koja je pokrivena nekim haljetkom koji je neposredno u dodiru s kožom, odjeća koja naliježe odmah na ljudske malje... (Zamahšeri, 2005 : 1153)

Muhammed Asad u svom tefsiru nam, također, pojašnjava značenje riječi *muddessir* koja može imati konkretno i apstraktno značenje. U konkretnom smislu ona se odnosi na Vjerovjesnika koji je imao običaj da se pokrije nekom vrstom ogrtača ili pokrivača. Za apstraktno, metaforičko, značenje navodi mišljenje Razija prema kome se ova riječ odnosi na Poslanikovo kontinuirano osamljivanje u pećini Hira prije poslanstva i od koga se, ovim pozivom, traži da se odrekne usamljenosti i stane pred ljude.

“Riječ *muddessir* (skraćeni oblik od *mutedessir*) označava “nekoga ko je pokriven (nečim)” ili “obavijen” (nečim)“; svi filozofi ističu da glagol *dessere*, od koga je izvedena gornja participijska imenica, može jednako lahko imati i konkretno i apstraktno značenje. Većina mufessira smatra frazu “O, umotani” u njezinom doslovnom, konkretnom smislu i pretpostavljaju da se ona odnosi na

Vjerovjesnikovu naviku da se pokriva ogrtačem ili pokrivačem kad bi se osjetio da će upravo početi Objava. Razi, međutim, primjećuje da je ovo obraćanje lahko moglo biti upotrijebljeno i metaforički, kao aluzija na Poslanikovu intenzivnu želju za usamljenošću prije početka njegove vjerovjesničke misije, a to bi, prema Raziju, objasnilo što mu se tako obraća u vezi sa slijedećim pozivom: "Ustani i opominji" – tj "Odreci se sada usamljenosti i stani pred sve ljude kao propovjednik i opominjač". (Asad, isto : 28)

Ovim se ajetom jasno stavlja na znanje Poslaniku, a.s., da je završen period usamljenosti, period osamljivanja u pećini Hira i brige samo za sebe i svoje spasenje. Od tog trenutka se od Poslanika, a.s., traži aktivnost u smislu obznanjivanja misije za koju je izabran, aktivizam koji podrazumijeva mijenjanje društvenog ambijenta u kome su moral i moralne vrijednosti doživjele dno, jer je do tada bio važniji plemenski interes i plemenska pravila kojima se sve podređivalo. Napuštena je beduinska darežljivost na račun pohlepe, arogancije, samoljublja za koju su mislili da će im donijeti besmrtnost.

"Plemenska solidarnost (*asbija*) podsticala je hrabrost i nesebičnost, ali samo unutar okvira plemena. Nije postojao koncept univerzalnih ljudskih prava. Beduin se osjećao odgovoran samo za svoje krvne srodnike i saveznike. Nisu ga brinuli stranci, koje je smatrao bezvrijednim i beznačajnim. Ako ih je morao ubijati za dobrobit svoga vlastitog naroda, nije osjećao nikakvu moralnu patnju i nije gubio vrijeme na filozofske apstrakcije ili etičke konsekvence. Pošto je pleme bilo najsvetija vrijednost, on ga je podupirao, bilo ono u pravu ili u krivu." (Armstrong, isto : 28)

Ustani i opominji značilo je odreći se ugodnog i laskog života, porodičnog i kućnog ambijenta, komoditeta i uživanja, jer poslanička misija to ne trpi.

"Onaj koji živi za sebe, on živi smireno i ugodno, ali taj živi neznan i mali i umire kao neznan i beznačajan. Međutim, onaj ko je veliki i koji nosi ovaj veliki teret, pa šta on ima sa snom?

Šta on ima sa mirom i rahatlukom? Šta on ima sa toplom posteljom, mirnim životom i uživanjem?" (Qutb, 2000)

Allahov Poslanik, a.s., je spoznao poruku ove naredbe i u tom duhu kazuje svojoj ženi h. Hatidži: "Prošlo je vrijeme spavanja, Hatidža!"

Gospodara svoga veličaj

Allah poziva Poslanika, a.s., da veliča i spominje Gosodara Koji je jedini dostojan obožavanja i veličanja, jer samo Njemu pripada slava, uzvišenost i moć. Veličanje ovdje simbolizira i *tewhid*-monoteizam koji je temelj vjere i primarna zadaća, poziv kojem treba pozivati. Tekbir - veličanje Allaha, je simbol islama koji se stalno ponavlja u svakoj vrsti ibadeta, ezanu, ikametu, početku i tokom namaza. Ovo znači i duhovnu pripremu za poslaničku misiju i sve ono što je prati, poteškoće, iskušenja, proganjanja i sve vrste spletkarenja i smutnji od strane mušrika. Kada se Allah spominje i veliča povećava se iman-vjerovanje, sigurnost i spremnost na izazove, ali i žrtvu.

Očisti odjeću

Doslovno "*svoju odjeću (sijab) očisti*"; međutim skoro svi klasični mufessiri (Ibn Džerir at-Taberi, Ibn Kesir) ističu da se imenica *sewb* i njezina množina *sijab* često koristi metonimijski za ono što odjeća zatvara, tj. nečije tijelo, ili, u širem smislu, njegovo "ja" ili njegovo "srce" ili čak njegovo "duhovno stanje" ili "ponašanje" (Tadž'arus). Tako, komentirajući gornji ajet, As-Sujuti (isto, VI : 451) i Zamahšeri usmjeravaju čitačevu pažnju na dobro poznate idiomatske fraze *tahiru, neqijju as-sijab* (dosl. "neko ko je čiste odjeće") i *denisu as-sijab* ("neko ko je prljave odjeće"), i naglašavaju njihovo figurativno značenje: "slobodan od mahana i poroka" i "poročan i podmukao". Razi sa odobravanjem tvrdi da je "prema većini (ranijih) mufessira, značenje (ovog ajeta): očisti svoje srce od svega što je prijekora vrijedno." (Asad, isto: 926)

Qutb (isto : 226) u *Zilalu* ovaj dio ajeta razumijeva figurativno, jer se

čišćenje odijela u arapskom upotrebljava za čišćenje srca, morala i rada; to je uvjet za susret sa Džebrailom, kao i uvjet za doček Objave:

"Čišćenje osobe obuhvata i čišćenje odijela i svega onoga čega se odijelo dotiče. Čišćenje je odgovarajuće stanje radi dočeka Objave iz Visokih Sfera. Čišćenje je istovremeno i nešto najpriljubljenije uz prirodu ovog poslanstva. Ono je najkasnije i potrebno za iznošenje upozorenja i saopćenja, za prakticiranje ovog poziva usred raznih struja, želja prolaza i staza i svakog drugog trnja, prljavštine, smjese i fleka koje prate poziv, traže kompletno čišćenje od onoga koji poziva kako bi on mogao spasiti uprljane a da se sam ne uprlja, da se spasi od onoga s čime su drugi uprljani, a da se sam ne uprlja. To je detaljni i sveopći osvrt na okruženje poslanstva, poziva i ustrajnosti na ovom poslu između raznih sredina, uvjeta i srca."

As-Sujuti (isto : 451) navodi predanja po kojima se ovo odnosi na grijeh (*ism*) i neposlušnost (*al-me'asi*) što bi značilo da se treba očistiti od grijeha i neposlušnosti, odnosno poboljšati svoja djela (*ameluke aslehabu*) i svoj moral (*buluquke fehasen*). Preko Ibn 'Abbasa, takođe navodi predanje po kome odjeća koju nosimo ne smije biti haram stečevina.

An-Nesefi (n.d. : 308) Šejh Muhammed al-Gazali (2003 : 679), Ibn Kesir (isto : 470) također, misle da se ovaj ajet odnosi na tijelo i odjeću koje treba očistiti od prljavštine, jer je čistoća odlika, znak i simbol islama i islamskog života. "Doista, Allah voli one koji se duhovno (*tewabin*) i tjelesno (*mutetahirin*) čiste."

Sva spomenuta značenje, prema kojima treba očistiti odjeću i tjelo, dušu i srce, imaju svoju poruku. Naime, susretanje s Bogom koje se nameće kroz Kur'an i potreba da se komunicira s Bogom zahtijeva određene pripreme koje se prije svega odnose na stvarnu čistoću tijela i odjeće. To je preduslov da bi pristupili klanjanju namaza, učenju Kur'ana i drugim ibadetima. Čistoća je posebno naglašena u Kur'anu i sunnetu i ona je simbol islama. U fikhu su razrađene

i pojašnjene sve vrste nečistoća kojih se valja čuvati i otklanjati kad se njima uprljamo. Pored ovih čistoća neophodno je da čuvamo čistim i svoje srce i da ga čistimo kada se uprlja. Srca se prljaju i obolijevaju od grijeha i grijehenja kojima je čovjek sklon. Svaki grijeh zatamni naše srce i onemogućava nam da susretanje s Bogom doživljavamo u njegovoj punini. Kada je Poslanik, a.s., kazao da naša srca hrđaju od grijeha ashabi, drugovi Poslanika, a.s., su pitali: "Da li postoji mogućnost da svoja potamnijela i zahrđala srca od grijeha očistimo?" On je kazao: "Da, to je moguće učenjem Kur'ana i čestim sjećanjem na smrt." I ovim kur'anskim ajetom, kao i brojnim drugim koji će uslijediti tokom objavljivanja Kur'ana, Allah naglašava da se treba biti čist i čistiti kad se uprljamo. "Allah doista voli one koji se kaju i koji se čiste." Kur'an osvjetljava naša srca i štiti ih od šejtanskih vesvesa, došaptavanja, obmana i lutanja po ivicama mraka dok se družimo s njim i učimo ga, dok je on naša vodilja u životu. Da bi ispunio narednu zapovijed, koja slijedi poslije ovog ajeta *Kumira se kloni*, od Poslanika a.s., a i nas se traži da se čuvamo od prljavština, grijeha, odnosno da svoje srce ispunimo ljubavlju prema Allahu, dž.š., i vjeri koju nam objavljuje. Samo oni koji svoja srca ispunje nepokolebljivom, čvrstom i snažnom vjerom mogu ostaviti sve druge ideologije, sve druge puteve, jer srce je središte imana koji se manifestira u našem svakodnevnom životu.

Kumira se kloni

Pouzdana historijska činjenica je da je Meka bila prepuna kipova i da je idolatrija zauzimala važno mjesto u mekanskom društvu. Idolatrija, širk, mnogoboštvo su odredili način života tih ljudi. Vjera u jednog Boga je zaboravljena i iskrivljena i zato je Allah, dž.š., poslao posljednjeg Poslanika da obnovi vjerovanje i reafirmira izgubljene moralne vrijednosti. Otuda je, na samom početku Objave, data smjernica i upozorenje Muhammedu, a.s., da se udalji od idolopoklonstva i svega što proizlazi kao posljedica takvog

vjerovanja i života. I pored činjenice da Muhammed, a.s., nije pridavao važnost mekanskim božanstvima, Allah, dž.š., ga, sada kada ga je odabrao za poslanika, upozorava da oko vjerovanja u jednog Boga, vjerovanja u Allaha Uzvišenog, Njegovu jedinstvo nema nikakve dvojbe ma kakva žrtva trebala da se da i žrtvuje. Tu je u isto vrijeme i poruka njegovim sljedbenicima da se stalno preispituju, provjeravaju i hidžru čine Bogu jedinstvo, da Njemu idu i bježe u Njegovo okrilje, gdje jedino mogu naći spasenje i zaštitu.

Al-Gazali (isto.) misli da se ovdje ne radi samo o kumirima, nego o tome da se treba udaljiti od svih nevaljalih djela. Prema Ibn 'Abbasu ovo bi značilo da se treba ostaviti i napustiti grijeh i grijehenje.

As-Sujuti navodi predanje od Ibn Mes'uda da je on Poslaniku, a.s., čitao ovu riječ *rudžz* sa kesrom *ridžz* što bi značilo: nečistoća, mnogoboštvo, grijeh i kazna.

Prema Qutbu *rudžz* znači čuvanje od prljavštine i kumira. On u osnovi znači kaznu pa se upotrebljava kao nešto što izaziva i uzrokuje kaznu. Otuda Allah upozorava na napuštanje politeizma i suočavanja sa kaznom.

I ne prebacuj da ti je mnogo

Mufessiri i kod tumačenja ovog ajeta imaju različita mišljenja.

1. radi se o misijskom radu i djelovanju za koje se ne smije prigovarati da je puno ma koliko se radi i žrtve podnosi

Qutb (isto : 227) ovaj ajet razumijeva na način da će Poslanik, a.s., na svom poslaničkom putu učiniti mnogo, uložiti mnogo truda i napore i shodno tome imati poteškoće, uznemiravanja i žrtve. To sve ne smije biti razlogom da to smatra prevelikom obavezom i da prigovara za ono što je uradio i ono što će uraditi. "Ovaj poziv nije učvršćen u duši osobe koja osjeća da je mnogo ono što je uložila za taj poziv, jer ulaganje na putu Poziva je nešto veliko, što duša čovjeka može podnijeti samo kada to zaboravi, odnosno kada to uopće ne osjeća,

pošto je ta osoba zaronila u osjećaje sa Allahom, osjeća da sve što je uradila Allahova dobrota i Njegov dar, da je to dobrota koju je On njemu dodijelio, dao i odabrao je za njega, zadržao je da je on ostvari. Prema tome, to je izbor, očišćenje i plemenitost koja, traži da čovjek zahvaljuje Allahu, a ne da prigovara da je mnogo učinjeno."

2. materijalno davanje i pomaganje za koje se, također, ne smije govoriti i prigovarati da je puno ono što se treba izdvojiti iz stečenog imetka, a posebno prigovarati za ono što se daje ili očekivati da nam se za naše davanje i naše darove uzvratiti boljim od onog što smo dali.

3. farzovi, stroge Božije naredbe koje treba izvršavati i ispunjavati, i kad osjećamo da su i prezahtjevne, bez prigovora da je puno.

Al-Gazali (isto) misli da se ovdje radi o dijeljenju onog što nam je Dragi Bog dao od svojih blagodati. To se može zaključiti iz njegovog kratkog komentara u kom kaže: "Podaj ne prigovarajući zbog toga i traži Allahovo zadovoljstvo". As-Sujuti (isto : 542) navodi predanje od Ibn 'Abbasa po kome ovo znači da ne daješ nekome dar, poklon nadajući se da ti on da više i bolje od toga. Također, od njega se bilježi i predanje po kome ne možeš kazati pozivao sam ih ali mi se nisu odazvali, nisu prihvatili moju poruku, nego pozivaj i radi Gospodara svoga budi ustrajan.

Prema predaji koju bilježi Tirmizi se navodi da kada je Pejgamber, s.a.v.s., doselio u Medinu, muhadžiri su bili zabrinuti svojim stanjem i velikodušnosti, darežljivosti i plemenitosti ensarije, koji su dijelili sve i zbog toga nisu prigovarali da je puno, pa su mu kazali:

"Allahov poslanice, nismo vidjeli darežljiviji i plemenitiji narod od ovog kod kojeg smo doselili. Imućni među njima mnogo udjeljuju, a i siromašni se žrtvuju i pružaju svoju pomoć. Ispunili su sve naše životne potrebe i učinili nas ortacima u svojoj imovini. Plašimo se da će oni osvojiti sve nagrade."

"Nije tako! Sve dok budete činili dove za njih i zahvaljivali im na ovome što čine za vas, imat ćete nagradu kao i oni!", rekao je Resulullah, s.a.v.s.

I radi Gospodara svoga trpi

Ova poruka prema Qutbu (isto : 227) odnosi se na sve one koji imaju misiju, koji pozivaju dobru a odvrću od zla. Oni nailaze na poteškoće, osporavanja zbog čega se treba pripremiti i opskrbiti strpljenjem.

“Strpljenje je osnovna popudbina u ovoj teškoj borbi, borbi na putu poziva ka Allahu, borbi koje prate strasti duše i želje srca, borbi sa neprijateljima Poziva koje predvodi šejtan, borbi zavođenja koju potiskuju drugi šejtani sa strastima. To je duga i žestoka borba čija popudbina može biti samo strpljenje s kojim se misli na Allaha, smjera prema Njemu i misli na polaganje računa pred Njim, i samo pred Njim.”

Prema Zamahšeriju (isto : 1154) može značiti i ustrajnost, radi Allaha, u davanju i pomaganju i pri tom ne smatrati da je to puno.

Zaključak

Sura *Muddessir* pripada ranom mekanskom periodu Objave, a njenih prvih sedam ajeta spada u sam početak objavljivanja Kur’ana. Prema razumijevanju onih mufesira čije smo tefsire koristili u ovom radu ovih sedam ajeta odnose se na poslanika Muhammeda, a.s., i njegovu poslaničku misiju, ali i na sve njegove nasljednike na ovom putu i ovoj misiji (vereseh al-enbija). Za primatelje Poruke, ovi ajeti naznačavaju metodu pripremanja za provođenje misije upoznavanja drugih s porukom Kur’ana. Za uspjeh te misije potrebno je da se pokaže budnost i predanost, naročito u podsjećanju ljudi na njihove obaveze i upozorenje na posljedice ljudskih postupaka i djela. S obzirom na to da put misije konstantno nosi izazov “odustajanja” i nemoći, da bi se postigao aktivizam u njegovoj punini, te da se ne

bi posustalo i klonulo, Allah traži da Ga se veliča i spominje, jer Objava garantira u ovim, ali i drugim ajetima da spominjanje Allaha smiruje ljudska srca. Također, u ovim ajetima se naglašava potreba tjelesne i duhovne čistoće koja čuva od stranputica, grijeha i različitih ideoloških zabluda. Put misije u kojem je Allah Uputitelj, Voditelj i Zaštitnik, i gdje se radi Njega sve radi, može biti težak i opterećujući izazov za bilo kojeg čovjeka, a u ovim ajetima Allah podsjeća da onaj koji se na tom putu nađe, ne prigovara moguće tegobe. Na ovom putu valja biti ustrajan i biti spreman na trpljenje u naporu koji očekuje misionara; da sebe obrazuje, pripremi i valjano osposobi za poziv te da bude spreman na trpljenje odbijanja onih koji ne razumiju Poruku, pa i zlobnika i šejtanskih prijatelja radi Allaha i uspjeha misije kojom je zadužen.

Izvori i literatura

Asad, M. (2004). Poruka Kur’ana - prijevod i komentar. Preveo sa engleskog jezika Hilmo Ćerimović. Sarajevo: IC El-Kalem.

Armstrong, K. (2008). Muhammed Poslanik za naše vrijeme. Preveo sa engleskog jezika Mirnes Kovač. Sarajevo: Buybook.

Hejkel, H.M. (2004). Život Muhammeda, a.s. Preveli sa engleskog jezika Murat Dizdarević, Muhamed Pašanbegović, Azra Saračević, Hamza Karčić,

Ahmet Alibašić i Azra Arnautović. Sarajevo: IC El-Kalem.

As-Sujuti. (1324./2004). Ad-Durru al-me’sur fi tefsir al-me’sur. Bejrut: Dar al-kutub al-’ilmiyah. str. 450.

Ibn Kesir. (1406./1986.) Tefsir al-Qur’an al-’azim. Bejrut-Libanon : Dar el-Marefah. str. 469.

Zamahšeri. (1426./2005). al-Keššaf. Bejrut-Libanon : Dar el-Marefah. str. 1153.

Qutb, S. (2000). U okrilju Kur’ana. Preveo sa arapskog jezika anon. Sarajevo: Fakultet islamskih nauka. Tom 29.

An-Nesefi, A. (n.d.) Tefsir an-Nesefi. Bejrut: Dar al-kitab al-’arebi. Iii-IV. str. 308.

Al-Gazali, M. (1424./2003). Tematski tefsir kur’anskih sura. Preveli sa arapskog jezika Džemaludin Latić i Zahid Mujkanović. Sarajevo: Obzorja. str. 679.

Tirmizi

الموجز

المُدَّثِّر

فريد داوتوفيتش

يقدم الكاتب في هذه المقالة تحليلاً لنص الآيات السبع الأولى من سورة المدثر، وهي من أوائل القرآن المكي. وقد ذكر في المقدمة المفاهيم والمعاني الأساسية المكونة في السورة كلها، ثم ركز في المقالة على المعاني الواردة في الآيات السبع الأولى منها، فأق بتفسيرها متبعاً المنهج التقليدي في التفسير؛ مبتدئاً بعرض أسباب نزول هذه الآيات، وتفاعل المتلقين للوحي والبيئة المحيطة بهم في تلك اللحظة التاريخية، ثم قدم تفسيراً للآيات مستنداً إلى المصادر التقليدية والمعاصرة المعتمدة في هذا المجال.

الكلمات الرئيسية: سورة المدثر، التفسير، تحليل المضمون.

Summary

AL-MUDDETHHIR – THE CLOAKED ONE

Ferid Dautović

In this review the author presents a text analysis of the first seven *ayats* of the Qur’anic *Surah Muddeththir*, pertaining to the early Meccan period of the Revelation. The basic terminology and messages of the Revelation contained within the integral text of the *Surah* are given in the introduction. The main focus of the article is significance of message contained within the first seven *ayats* of the *Sura*, thus it offers an extensive interpretation following the model of classical methodology in *tafsir*: presenting the *causes of revelation*, reactions of the receptors of the Revelation and the environment of the historical moment, then it present the interpretation of the meaning of the *ayats* respectively, using the relevant traditional as well as contemporary sources pertaining to the field of study.

Key words: Surah Al- Muddeththir, The Cloaked One, tafsir, content analysis